

ЮБИЛЕИ / JUBILEES

ЧЛ.-КОР. ПРОФ. Д.Ф.Н. МАРИЯ ПОПОВА НА 75 ГОДИНИ

CORRESPONDING MEMBER PROF. D. SC. MARIA POPOVA TURNS 75

Проф. Мария Попова в действителност е един истински човек – както в науката, така и в живота. За хората, които я познават лично, е ясно, че тя съчетава качествата на голям учен и забележителен човек, като второто е не по-малко важно от първото.

Мария Ганчева Попова е родена на 15 септември 1941 г. в Панагюрище. След като завършва българска филология в Софийския университет през 1964 г., няколко години работи като учителка по български език и литература в Техникума по минно дело в Панагюрище. През 1969 г. спечелва конкурс за преподавател по български език в Института за чуждестранни студенти, където работи до 1978 г. През 1977 г. защитава кандидатска дисертация на тема *Валентността на глаголите в съвременния български език*. През 1978 г. постъпва в Института за български език при БАН. През 1993 г. получава научната степен „доктор на филологическите науки“ с дисертация на тема *Номинацията в българската терминология*. През 2008 г. е избрана за член-кореспондент на Българската академия на науките, което е признание за големия ѝ принос в българското езикознание.

Научното творчество на чл.-кор. М. Попова включва над 300 публикации, от които 7 монографии, 11 речника, 2 учебника, над 230 статии, които със своите нови и оригинални идеи очертават пътя на съвременната терминологична наука в България. Проф. М. Попова дава своя безспорен принос в изследването на редица езиковедски проблеми. Тук ще се спра само на някои от най-важните ѝ разработки. Много ценни са проучванията ѝ върху валентността на глаголите в българския език, отразени както в нейната кандидатска дисертация (сега дисертация за получаване на образователна и научна степен „доктор“), така и в редица публикации. В тях авторката изследва валентните отношения на глаголите в българския език и създава теоретична рамка за тяхната класификация. Разработената в тези изследвания теория за глаголната валентност тя прилага при създаването на „Валентен речник на глаголите в българския език“ (1987), в който е описана задължителната съчетаемост на 1000 глаголни лексеми, подбрани така, че

установените типове съчетаемост да са достатъчно представителни за глаголната система на българския език.

Началото на нова насока в терминологичните изследвания в България М. Попова поставя с монографията си „Термини словосъчетания“ (1985). Трябва да се отбележи, че до този момент научните публикации върху терминологични въпроси се отнасят изключително за формалната страна на термините, докато в своите изследвания авторката търси и обосновава отразяването на признаците на понятието във формата на термина. В тази своя монография М. Попова се спира на мястото на термините словосъчетания в лексикалната система на езика, разглежда ги като съотношение между понятийни, семантични и формално-граматични категории и прави много подробна класификация на техните формално-структурни модели.

В своя извънредно значим монографичен труд „Типология на терминологичната номинация“ (1990) М. Попова създава оригинална методика за изследване на закономерностите при терминологичното назоваване. Процесът на назоваване се изследва в неговата цялост – от най-дълбокото равнище на осмисляне на понятието през избора на номинационни признаци до тяхното изразяване във външната форма на термина. Този труд е важен принос за теорията на номинацията и за терминологичната теория като цяло.

Задълбоченият и новаторски подход на М. Попова в терминологичните изследвания намира своето приложение и в монографията ѝ „Понятийно-семантичната категория *свойство* в българската терминология“ (2000). В този свой труд авторката изследва и описва термините за назоваване на свойство както във връзка с теоретичното обосноваване на характерните им особености като езикови единици, така и с оглед на практическите нужди на терминологичната дейност. Значението на термините за свойство е разгледано чрез три модела, различаващи се по степен на обобщеност. Формата на термините е описана както въз основа на техния строеж, така и с оглед на изясняването на двете главни страни в акта на номинацията – формалното и лексикално-семантичното изразяване.

Венец на цялостното научно творчество на М. Попова е книгата „Теория на терминологията“ (2012). Това е един фундаментален и много стойностен научен труд, който очертава пътя на съвременната терминологична наука не само в България. В този труд М. Попова обогатява и доразвива своите научни идеи и търсения, залегнали в предишните ѝ изследвания, най-важни от които са монографиите „Термини словосъчетания“, „Типология на терминологичната номинация“, „Понятийно-семантичната категория *свойство*“ и др.

Преди да започна с конкретното представяне на този капитален научен труд, искам да кажа следното. През 2009 г. Международният комитет на славистите, по-точно Комисията по терминология към Международния комитет на славистите, взе решение да започне издаването на сп. „Славянско терминоведение“, което да бъде орган на тази комисия. Това вече е

факт и брой 1 на списанието наскоро бе публикуван. Беше взето и решение към това списание да се основе Международна библиотека за книги по терминология. Основните цели на тази библиотека са даване на трибуна на най-важните и най-актуалните трудове по терминология, подобряване на международния научен обмен в тази сфера, координация на резултатите от изследователската дейност, своевременно получаване на информация за всички новости и пр. Това вече също е факт – книгата „Теория на терминологията“ е първи том от тази международна библиотека. За наша гордост нейното начало се поставя с труд на български учен.

Както вече споменах, книгата „Теория на терминологията“ представлява фундаментално научно изследване с изключителна стойност и значение за по-нататъшното развитие на българското и световното терминология. Тя се състои от два предговора, три части и заключение. Първата част е озаглавена „Термини и терминология“. В нея се разглеждат такива важни въпроси, като същността на термина като инструмент на знанието, състав и структура на термина, основни изисквания на съвременната терминологична теория към научния термин, терминологията като наука и др. Във втората част, наречена „Терминообразуване и терминологична номинация“, авторката се спира основно на терминологичната номинация като трети и последен етап в цялостния процес на терминообразуване, на етапите, през които тя преминава, както и на техниките, чрез които тя се осъществява. Третата част е „Системност и вариантност в терминологията“. Тук се засягат такива важни въпроси, като вътрешна и външна системност, многозначност, омонимия и синонимия на термините и др.

В тази книга, опирайки се на редица свои предишни разработки, М. Попова въвежда т.нар. *комплексен подход* в терминологията. Въвеждането на този подход е много важно, новаторско постижение на чл.-кор. М. Попова, защото чрез него тя разработва нов модел при изучаването на термините. Ще се опитам накратко да обясня в какво се състои същността на този комплексен подход. Той разглежда термина като една многоаспектна цялост. Всеки термин представлява единство от понятийна, логическа, семантична и формална структура. Понятийната и логическата структура принадлежат на класификационната схема на дадената научна или професионална област, а семантичната и формалната структура – на класификационната система на езикознанието. Всичко това означава, че терминът е сложен комплекс от два плана: от съдържателни, т.е. съществени за специалното знание характеристики, и формални, т.е. езикови, или външни за специалното знание характеристики. За да обясни по-точно същността на термина, М. Попова я разглежда като състояща се от две равнища, от два слоя, за които тя въвежда термините *съдържание на термина* и *значение на термина*. Под *съдържание на термина* се разбира *цялата съвкупност от знания за обекта*, а под *значение на термина* – *тази малка част от съдържанието, т.е. от знанията за обекта, която представлява най-съществените му признаци и която е необходима и достатъчна за негово-*

то идентифициране, разпознаване и разбиране. Значението на термина в съкратен и обобщен вид се описва и отразява в неговата дефиниция. Съдържанието на термина е по-широкото, по-общото понятие, а значението – по-тясното. Значението обаче трябва да включва най-малко два признака от съдържанието. Единият е идентифициращ, т.е. такъв, който отнася обекта към определен клас понятия, а вторият е диференциращ, т.е. такъв, който разграничава дадения обект от другите.

Всеки един от въпросите, засегнати в тази книга, е едно море в терминологията и по тази причина няма как да се навлезе в конкретика. Затова искам да завърша с това, с което започнах, а именно, че тази книга е венец на цялостното научно творчество на чл.-кор. М. Попова. Книгата не само говори за изключителната важност, актуалност и мащаби на съвременната терминологична наука, но е и ярко доказателство за задълбочените научни познания, за невероятния интелект и за респектиращата научна ерудиция на авторката, която развива на най-високо научно равнище направлението *терминологично*. Заслужава да се отбележи и езикът, на който е написана книгата – с него М. Попова доказва, че и за най-сложната научна материя може да се пише ясно, точно и разбираемо.

Във всички свои трудове Мария Попова не само многостранно и задълбочено изследва поставените проблеми в теоретичен план, но и създава оригинални методики за тяхното приложение в терминологичната практика и в работата на специалистите в отделните научни области. За високата стойност на нейната научната работа свидетелства и признанието, което получава в чужбина, участието ѝ в международни авторски колективи, съставили няколко многоезични терминологични глосария, участието ѝ в ръководството на 3 международни организации по терминология: Международната организация за унификация на терминологичните неологизми, Международната федерация на терминологичните банки и Съвета по терминология към Международния комитет на славистите. Член е на редакционната колегия на международното списание NEOTERM, зам. главен редактор на международното списание „Славянское терминоведение“.

Мария Попова е създател и дългогодишен ръководител на единственото в България специализирано научно звено по терминология – Секцията по терминология и терминография към Института за български език. Тя е основана през 1993 г. и е национален експертен център по българска терминология и терминография и национален научен център за изработване на терминологични речници на българския език. Учените от секцията развиват на най-съвременно научно равнище направлението *терминологично*, което формира основите на научното мислене. Основната колективна задача, по която работят всички членове на Секцията, е съставянето на многотомна поредица от терминологични речници на основните термини в българската наука. Тези речници са с тълковно-енциклопедичен характер, предназначени са за най-широки кръгове на обществото и представят в систематизиран вид, ясно, точно и на достъпен език знания от най-различ-

ни научни области. Членовете на Секцията редовно изнасят доклади на престижни наши и международни научни форуми, предоставят експертни становища по терминологични въпроси и отговарят на запитвания от страна на институции, фирми, граждани и пр.

Машабите на делото на един учен се измерват не само с конкретните му постижения, но и с това, дали този учен е съумял да поведе след себе си последователи, които, изкушени от неговите идеи, да пожелаят да вървят по неговия път въпреки всички трудности, които ще срещнат. Мария Попова е точно такъв учен. С право можем да кажем, че тя е създавала българска школа по терминология със свои ученици и последователи. И днес ние, нейните ученици, с благодарност искаме да заявим, че освен прекрасен учен и учител тя е и прекрасен човек, много добра и скромна, много мила, сърдечна и внимателна. Не само в науката, но и в живота винаги е готова да предложи идея, да даде съвет, да помогне на изпадналия в затруднение. Тя непрекъснато се стреми да бъде полезна и да раздава на хората най-доброто от себе си.

Всички знаем, че Мария Попова е член-кореспондент на БАН, професор, доктор на филологическите науки, забележителен, много изтъкнат и международно признат български учен с респектираща научна ерудиция, водещият български и един от водещите световни специалисти по терминология, доайенът на българското терминознание, поставил основите на нов етап в неговото развитие. Тук искам да спомена обаче за една не чак толкова известна, но също много важна страна от нейната личност – нейната грижа за бездомните животни и за природата. Самата тя изключително много се гордее с това, че издига глас срещу жестокостите към животните и срещу безогледното унищожаване на природата. През 2005 г. М. Попова стана авторка на публикация със заглавие „Ако можеха да говорят“ (реплика по Йовков). Не сте ли си задавали въпроса какво биха ни казали растенията и животните, ако наистина можеха да говорят? Каква история на своя живот биха споделили с нас? За всичко това можем само да гадаем. Достойни за уважение са действията и усилията на М. Попова за защита на природата и на бездомните животни. Лично тя е участвала в десетки инициативи срещу произволното изсичане на дървета и срещу избиването на кучета и котки. За щастие, в тази своя дейност М. Попова е подкрепена от своя син – доц. д-р Борислав Попов, който понастоящем е преподавател по различни езиковедски дисциплини и заместник-декан на Филологическия факултет на ЮЗУ „Неофит Рилски“ в Благоевград. Б. Попов активно помага на майка си хуманно и отговорно да се грижат за своите четириноги любимци. Явно доц. Попов е наследил от майка си не само нейния блестящ ум, висок интелект, неоспорима ерудиция и широка обща култура, но и нейната доброта, скромност и сърдечност. Хора като Б. Попов са щастливи да кажат като Ив. Вазов:

Ти ме роди, но ти ми даде
и светлото, що в теб блещеше.
Ти и човека в мен създаде –
ти два пъти ми майка беше!

И аз ще завърша с думите на Вазов. Чл.-кор. Мария Попова е духовна майка на всички свои преки ученици, излезли изпод майчинското ѝ крило и попили нейните научни и житейски уроци, вече тръгнали по собствен научен път. Имам честта и удоволствието сред тези щастливци да съм и аз и от свое и от тяхно име ще кажа: На многая лета, мила учителко!

Кристияна Симеонова / Kristiana Simeonova

**Избрана библиография на
чл.-кор. проф. д.ф.н. Мария Попова**

**Selected Bibliography of Corresponding Member
Prof. D. Sc. Maria Popova**

1972

Словосъчетания с предлога *на* в стила на физиката. – В: Сборник доклади и научни съобщения, изнесени на научна сесия на Института за чуждестранни студенти (3–6 април 1972 г.). София, Институт за чуждестранни студенти, с. 71–81.

1973

Учебно помагало по български език върху текстове по история (за чуждестранни студенти). София, Институт за чуждестранни студенти. 90 с.

1974

По въпроса за глаголните словосъчетания в съвременния български книжовен език. – В: Сборник научни трудове, изнесени на юбилейна научна сесия на Института за чуждестранни студенти (25–27 март 1974). София, Институт за чуждестранни студенти, с. 116–133.

1976

Валентността на глаголите в съвременния български книжовен език. Дисертация за придобиване на научна и образователна степен „доктор“ (к.ф.н.). София. 383 с.

Глаголи с две едновременно реализиращи се задължителни валентности в съвременния български книжовен език. – Език и литература, № 1, с. 31–41.

Трансформационният анализ и въпросите на глаголната валентност. – Език и литература, № 6, с. 16–26.

1977

Синтагматичната класификация на глаголите в съвременния български език. – БЕ, № 4, с. 297–309.

1978

Преходността на глаголите от съчетателно гледище. – Български език и литература, № 4, с. 62–65.

1979

Някои бележки за валентността на глаголите със значение *получавам информация* в българския и полския език. – Съпоставително езикознание, № 3, с. 66–77.

Теоретични основи за валентен речник на глаголите в българския език. – БЕ, № 3, с. 191–200.

Първа национална конференция по езиково строителство. – Съпоставително езикознание, № 2, с. 104–108.

International Scientific Terminology and Neologisms in the Course of Unification. Astronautics I (съавт. на българската част). – BABEL, N 1, pp. 44–47.

International Scientific Terminology and Neologisms in the Course of Unification. Astronautics II (съавт. на българската част). – BABEL, N 2, pp. 91–100.

International Scientific Terminology and Neologisms in the Course of Unification. Astronautics III (съавт. на българската част). – BABEL, N 3, pp. 171–177.

International Scientific Terminology and Neologisms in the Course of Unification. Astronautics IV (съавт. на българската част). – BABEL, N 4, pp. 231–237.

1980

Опит за лингвистична характеристика на терминологична микросистема. – БЕ, № 2, с. 130–141.

За езиковата форма на една група термини. – БЕ, № 5, с. 438–441.

International Scientific Terminology and Neologisms in the Course of Unification. Informatics (съавт. на българската част). – BABEL, N 1, pp. 42–48.

International Scientific Terminology and Neologisms in the Course of Unification. Informatics II (съавт. на българската част). – BABEL, N 2, pp. 113–119.

International Scientific Terminology and Neologisms in the Course of Unification. Environment terms I (съавт. на българската част). – BABEL, N 3, pp. 166–173.

International Scientific Terminology and Neologisms in the Course of Unification – Environment II (съавт. на българската част). – BABEL, N 4, pp. 226–234.

1981

Котел – котленец, котленски. – БЕ, № 1, с. 158–159.

За един тип атрибутивни словосъчетания в българския език (в съавт. с П. Баракова). – БЕ, № 3, с. 244–248.

Лингвистичната терминология в трудовете на акад. Стефан Младенов. – БЕ, № 4, с. 353–358.

За мястото на термините-словосъчетания в лексикалната система на езика. – БЕ, № 5, с. 446–448.

International Scientific Terminology and Neologisms in the Course of Unification. Soil Science (съавт. на българската част). – BABEL, N 1, pp. 51–57.

International Scientific Terminology and Neologisms in the Course of Unification – Soil Science II (съавт. на българската част). – BABEL, N 2, pp. 118–123.

International Scientific Terminology and Neologisms in the Course of Unification. Corrosion (съавт. на българската част). – BABEL, N 4, pp. 248–254.

1982

Езикова мотивираност на термините. – БЕ, № 3, с. 209–218.

Против и за термините синоними. – БЕ, № 4, с. 360–362.

Неразрушаващ контрол или *безразрушителен контрол*. – БЕ, № 5, с. 460–461.

Актуални въпроси на нашата морска терминология. – Народно дело, № 196, с. 3.

Преходност/непреходност на глаголите в българския език с оглед на типологичната им характеристика. – Език и литература, № 5, с. 45–54.

Некоторые лингвистические основания терминологизации в болгарском языке. – Slavia, № 1, pp. 7–14.

International Scientific Terminology and Neologisms in the Course of Unification. Corrosion II (съавт. на българската част). – BABEL, N 1, pp. 54–59.

1983

Глаголи с едновременно реализиращи се задължителни валентности в съвременния български книжовен език. – Известия на Института за български език, XXV, с. 118–146.

По някои въпроси на съотношението между понятийното съдържание и езиковата форма в терминологията. – В: Български език за чужденци – актуални проблеми на обучението. София, с. 235–243.

По някои въпроси на учебните терминологични речници (в съавт. с Л. Панорова). – В: Български език за чужденци – актуални проблеми на обучението. София, с. 251–256.

1984

За някои аспекти на вариантността в езика. – В: Теория и практика на чуждоезиковото обучение. София, с. 99–107.

По някои въпроси на вътрешносистемната езикова вариантност. – БЕ, № 4, с. 305–315.

За някои актуални проблеми на българското терминообразуване. – В: Съвременна България. Т. 5. София, БАН, с. 170–178.

Значението и формата на термина в тяхното съотношение. – БЕ, № 2, с. 120–128.

1985

Номинацията в българската терминология. Дисертация за получаване на научната степен „доктор на филологическите науки“. София. 525 с.

Термини-словосъчетания (из областта на товароподемните и подземно-транспортните машини). София, БАН. 207 с.

По някои въпроси на терминологичната номинация. – В: Терминология и международно научно и техническо сътрудничество. Т. 1. София, Съюз на преводачите в България, с. 108–113.

Към въпроса за взаимоотношението между терминологичната и общоупотребимата книжовна лексика. – В: Славистичен сборник. София, БАН, с. 42–48.

Актуални проблеми на българската терминология. – Годишник на Софийския университет. Факултет по славянски филологии, LXXIV, № 3, с. 290–296.

За множественото число на съществителното *лиценз*. – БЕ, № 6, с. 552–553.

International Scientific Terminology and Neologisms in the Course of Unification – Linguistics (съавт. на българската част). – NEOTERM, N 2, pp. 28–39.

1986

Речник на обществено-политическата терминология (в съавт. с Л. Панорова). София. 352 с.

Метафората като средство за номинация (с оглед на терминологичната номинация). – БЕ, № 1, с. 22–31.

Терминосъздаването като израз на определена езикова политика. – БЕ, № 2, с. 164–170.

По въпроса за семасиологичната правилност на термина. – БЕ, № 3, с. 227–233.

За мястото на термините словосъчетания в лексикалната система на езика. – В: Въпроси на съвременната българска лексикология и лексикография. София, БАН, с. 152–162.

Multilingual Glossary of Environmental Terms (съавт. на българската част). Warsaw.

1987

Кратък валентен речник на глаголите в съвременния български книжовен език. София, БАН. 544 с.

Метонимията като средство за номинация (по материали от българската терминология). – В: Втори международен конгрес по българистика. Доклади. Т. 3. Съвременен български език. София, БАН, с. 94–102.

Принципи на терминообразуването. – БЕ, № 1–2, с. 141–146.

За няколко термина. – Техническо дело, бр. 27, с. 15.

Правилно ли е образуван терминът *светофар*. – Техническо дело, бр. 42, с. 15.

International Scientific Terminology and Neologisms in the Course of Transnationalization. Nuclear Energy II (съавт. на българската част). – Neoterm, N 7/8, pp. 58–70.

Multilingual Glossary of International Terms. Soil Science (съавт. на българската част). Warsaw, ser. 2.

Multilingual Glossary of International Terms. Corrosion (съавт. на българската част). Warsaw, ser. 3.

Multilingual Glossary of International Terms. Astronautics (съавт. на българската част). Warsaw, ser. 4.

1988

Параметри на терминологичната номинация. – В: Славистичен сборник. София, БАН, с. 136–146.

По някои въпроси на вторичната терминологична номинация. – Език и литература, № 3, с. 60–66.

Лексикосемантични особености на терминологичната номинация. – Съпоставително езикознание, № 6, с. 26–32.

Нежелателна съчетаемост на глагола *отговарям*. – БЕ, № 2, с. 157–158.

За ударението на думата *бюро*. – БЕ, № 1, с. 76–77.

Езикови въпроси. – Техническо дело, бр. 1, с. 15.

Какво значи променливо ударение. – В: 101 въпроса за ударението в българския език. София, „Петър Берон“, с. 20–21.

Как се изговарят правилно някои глаголи. – В: 101 въпроса за ударението в българския език. София, „Петър Берон“, с. 148–149.

Как се изговарят правилно някои чужди глаголи. – В: 101 въпроса за ударението в българския език. София, „Петър Берон“, с. 154–155.

Защо има колебание при ударението на глаголите. – В: 101 въпроса за ударението в българския език. София, „Петър Берон“, с. 167–168.

International Scientific Terminology and Neologisms in the Course of Transnationalization. Nuclear Energy IV (съавт. на българската част). – Neoterm, N 11/12, pp. 37–48.

1989

Система и системност в терминологията. – БЕ, № 3, с. 210–216.

За прилагателните *отпаден – отпадъчен* и *безотпаден – безотпадъчен*. – БЕ, № 1, с. 84.

1990

Типология на терминологичната номинация. София, БАН, 250 с.

Езикова мотивираност на термините и нейните видове. – БЕ, № 2, с. 128–135.

Названия на деятелни предмети с наставка *-ач*, *-ачка* в съвременната българска научно-техническа терминология. – БЕ, № 5, с. 439–446.

1991

Езиковата форма на термините сложни съществителни със съставка *-мер*, *-метър*. – БЕ, № 5, с. 484–492.

World Bank of International Terms. Nuclear Energy III (съавт. на българската част). – Neoterm, N 13/16, pp. 175–176.

World Bank of International Terms. Chemistry (съавт. на българската част). – Neoterm, N 17/20, pp. 67–101.

1992

Отново за моделирането на един вид синтактично свързване. – БЕ, № 2, с. 128–134.

Грамматическата категория число при названията на минерали в съвременния български книжовен език. – БЕ, № 4, с. 327–333.

Видове информативност на термина. – БЕ, № 6, с. 521–525.

Informativness of the term. – International classification, vol. 19, N 2.

1994

Стандартизация на терминологията и нейната реализация в Правописния речник на българската научно-техническа лексика. – Проглас, № 2, с. 3–13.

1995

Adaptation and Integration of International Terms in Modern Bulgarian. – NEOTERM. World Specialized Terminology, N 27/28, pp. 78–83.

1996

Нова руска терминологична поредица („Терминоведение“). – Проглас, № 3, с. 105–113.

Списание „Неотерм“ (NEOTERM) във второто си десетилетие. – БЕ, № 3, с. 93–95.

Зигмунт Стоберски на осемдесет години. – Съпоставително езикознание, № 4, с. 153–155.

Информация за работата на Групата по българска терминология. – Списание на БАН, № 4, с. 63–65.

Стоян Стоянов – виден български езиковед. – БЕ, № 3, с. 80–84.

1997

За значението на езиковата категория *свойство*. – Проглас, № 1–2, с. 3–18.

Към въпроса за интеграцията на интернационалните термини в славянските езици. – БЕ, 1997–1998, № 1, с. 66–73.

Метафоричният пренос при назоваването на свойство в българската терминология. – БЕ, 1997–1998, № 4, с. 17–29.

1998

Borrowed Terms in the Slavic Languages (common tendency). – Neoterm, N 33/34, pp. 71–74.

1999

Словообразователна мотивираност на чуждите термини в българския език. – В: Актуални проблеми на българското словообразуване. София, „Св. Климент Охридски“ и „Проф. Марин Дринов“, с. 94–102.

За езиковата мотивираност на термините (върху материал от интернационалните термини в съвременния български език). – Във: Въпроси на българската терминология. София, „Проф. Марин Дринов“, с. 5–93.

Подбор на думите за словника на правописния речник на българската научно-техническа лексика. – Лексикографски преглед, № 2, с. 18–23.

Три подхода към значението на термините за свойства. – Foreign Languages for Specific Purposes. Vol. 2. Varna, Medical University, pp. 127–131.

2000

Понятийно-семантичната категория *свойство* в българската терминология. София, „Проф. Марин Дринов“. 212 с.

2001

Правописен речник на научно-техническата лексика в съвременния български книжовен език. М. Попова (отг. ред., увод). София, „Проф. Марин Дринов“. 629 с. (в съавт. с А. Матеева, А. Христова, Б. Мудрова, Б. Попов, К. Кабакчиев, Л. Манолова).

Един модел за обяснение на многозначността и синонимията при българските глаголни времена. – В: Изследвания по български език. Сборник с материали от Националната научна конференция, посветена на чл.-кор. проф. д-р Любомир Андрейчин. Велико Търново, „Св. св. Кирил и Методий“, с. 211–223.

Понятийно-семантичните категории на терминологията. – БЕ, 2001–2002, № 2, с. 22–32.

Нови терминологични речници в Словения. – Лексикографски преглед, № 4, с. 34–38.

2002

Стандартизация на терминологията. – В: Германците и българите в диалог. *Deutsche und Bulgaren im Gespräch*. София, № 1, с. 171–176.

2003

Системността на терминографската обработка в Речника на европейската интеграция. – В: Германците и българите в диалог. *Deutsche und Bulgaren im Gespräch*. Т. 2. София, с. 56–63.

Термините „адаптация“ и „интеграция“ при интернационалните заемки. – In: *Internacionalizmy v nové slovní zásobě. Sborník příspěvků z konference*. Praha, 16.–18. června 2003. Praha, ÚJČ AV ČR, s. 141–149.

2004

A System Approach in Terminography (in Connection with a Terminological Dictionary of European Integration). – In: *Terminologija v času globalizacije (Terminology at the Time of Globalization)*. Ljubljana, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša, s. 33–39.

2005

Вътрешна системност при основните термини по прагматика. – БЕ, № 1, с. 5–19.

Речник на основните термини – концепция и структура. – В: *Научни изследвания в чест на проф. Боян Байчев*. Велико Търново, „Св. св. Кирил и Методий“, с. 425–432.

Медицинската терминология в нейното лексикографско представяне. – В: *Езикът в медицината*. Пловдив, Медицински университет, с. 5–13.

Ако можеха да говорят ... – Аз-буки, бр. 13, с. 5.

2006

Терминологичен речник по природни науки. София, Наука и изкуство. 462 с. (в съавт. с А. Христова, Г. Димитрова, Е. Петкова, К. Симеонова, С. Колковска).

Терминологични проблеми на глобализацията в българския език. – В: *Националният език в условията на чужди влияния и глобализация*. Научна конференция, посветена на 125-годишнината от рождението на акад. Стефан Младенов (София, 28–29 юни 2005). Доклади. София, СУБ, с. 161–166.

Терминологичен речник от модулен тип. – В: *Светът на речника*. Светът в речника. Юбилеен сборник, посветен на 70-годишнината на чл.-кор. д.ф.н. Емилия Пернишка. Велико Търново, Знак'94, с. 106–112.

2007

Терминологичен речник по хуманитарни науки. София, Наука и изкуство. 497 с. (в съавт. с А. Христова, Б. Попов, Е. Петкова, К. Симеонова).

Още нещо към интерпретацията на метонимията. – БЕ, № 2, с. 19–30.

Терминологичен речник по природни науки – концепция и изпълнение. – В: *Лексикографията и лексикологията в съвременния свят*. Материали от IV национална конференция с международно участие на Българското лексикографско дру-

жество в чест на проф. Кристалина Чолакова, София, 21–22 октомври 2006. Велико Търново, Знак'94, с. 297–302.

Терминът – значение, строеж и структура. – В: Сборник с научни изследвания, посветени на проф. Константин Попов по случай 100-годишнината от рождението му. Велико Търново, Знак'94, с. 57–62.

2008

По въпроса за представянето на термините в учебниците – Език и литература, № 1–2, с. 63–69.

Семантично взаимодействие между терминологична и общоупотребима лексика. – Жарчысы вестник, сер. 1(6), вып. 2 (1–5), с. 42–47.

2009

Аспекти на глобализацията в българския език. – В: Езиковедски изследвания в чест на чл.-кор. проф. д-р Тодор Бояджиев, проф. д-р Венче Попова и проф. Петър Пашов. София, „Св. Климент Охридски“, с. 68–74.

Аспекти на детерминологизацията. – В: *Oratio Vitae Simulacrum* (Словото е отражение на живота). Сборник научни изследвания в чест на 65-годишнината на проф. д-р Христина Станева. Велико Търново, „Св. св. Кирил и Методий“, с. 112–123.

Критерии за разграничаване на вторичната номинация в терминологията. – В: Приятели за науката. Сборник в чест на проф. д.ф.н. Тодор Балкански по случай неговата 65-годишнина. Велико Търново, Знак'94, с. 305–310.

2010

Енциклопедичният компонент в речника. – В: Лексикографията в европейското културно пространство. Материали от Петата национална конференция с международно участие по лексикография и лексикология, София, 19–20 октомври 2009 г. Велико Търново, Знак'94, с. 43–50.

Въпроси на макроструктурата в терминологичния речник. – В: Слово и словесност. Сборник в чест на доц. д-р Юлия Балтова. София, Емас, с. 166–174.

Когнитивни подходи в терминологичните изследвания. – В: Юбилеен сборник на Филологическия факултет. Благоевград, „Неофит Рилски“, с. 43–52.

Терминологията и другите науки. – Многообразие в единството, № 1, с. 31–39.

2011

Социални конотации на термина. – В: Проблеми на социолингвистиката. Т. 10. Велико Търново, Знак'94, с. 46–51.

Когнитивна лингвистика и терминознание. – В: Многообразие в единството, № 2, 2011, с. 73–78. <<http://tksi.org/SUB/papers/2-2/2-2Content.htm>>.

2012

Теория на терминологията. Велико Търново, Знак'94. 687 с.

„Словарь употребленихъ разнихъ торговыхъ рѣчей“ – първият български терминологичен речник. – Списание на БАН, год. 125, кн. 5, с. 51–57.

Терминологичен речник по обществено-политически науки. София, Наука и изкуство. 526 с. (в съавт. с А. Христова, Б. Попов, Е. Петкова, К. Симеонова, М. Василева, С. Колковска).

Диахронният подход в терминологията. – В: Многообразие в единството, 2012, с. 1–6. <<http://tksi.org/SUB/papers/3-1/3-1-7.pdf>>.

2013

Първият български терминологичен речник. – В: 70 години българска академична лексикография. Доклади от Шестата национална конференция с международно участие по лексикография и лексикология, София, Институт за български език „Проф. Л. Андрейчин“, 24–25 октомври 2012 г. София, „Проф. Марин Дринов“, с. 133–140.

Детерминологизация чрез метонимия (или един от механизмите на динамиката в книжовните езици). – В: Славянските езици отблизо. Сборник в чест на 70-годишнината на доц. Янко Бъчваров. София, „Св. Климент Охридски“, с. 134–141.

Съпоставителният подход в терминологията. – Съпоставително езикознание, № 4, с. 43–55.

Терминът – инструмент на знанието. – Български език и литература, № 2, с. 112–127.

2014

Лилия Манолова на 75 години. – Език и литература, № 1–2, с. 161–167.

2015

Първите славянски терминологични речници. – В: Славистиката – пътища и перспективи. В чест на 70-годишния юбилей на проф. д.ф.н. Иванка Гугуланова. Пловдив, „Паисий Хилендарски“, с. 180–189.

Преглед на възникването и разработването на терминологичните банки. – В: Приноси към теорията и практиката на езиковото образование. Сборник в памет на проф. Кирил Димчев. София, Булвест 2000, с. 66–74.

2016

Съдържание и структура на терминологичните банки. – В: Професор Иван Кочев – живот, отдаден на езикознанието. София, „Проф. Марин Дринов“, с. 19–24.

Плодотворен творчески път. – В: За словото – нови търсения и подходи. Юбилейен сборник в чест на чл.-кор. проф. д.ф.н. Емилия Пернишка. София, БАН, с. 9–14.

Терминографски параметри. – В: За словото – нови търсения и подходи. Юбилейен сборник в чест на чл.-кор. проф. д.ф.н. Емилия Пернишка. София, БАН, с. 213–221.

Чл.-кор. проф. д.ф.н. Емилия Пернишка – плодотворен творчески път. – БЕ, № 2, с. 129–135.

Съставила **Миглена Михайлова-Паланска**
Compiler **Miglena Mihaylova-Palanska**